

Skadevolders
Handling/adfærd
Ansvarsgrundlag

Årsagsforbindelse
----->
Påregnelighed

Skadelidtes
Skade og tab

Fig. 6.1 Den erstatningsretlige sammenhæng mellem skadevolder og skadelidte.

De forskellige grader af culpa

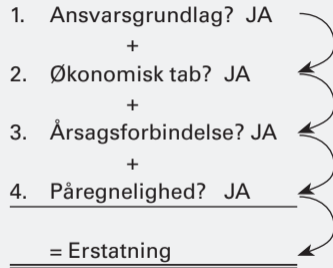
Skyldgrad/adfærd	Pejlepunkt
Forsætlig adfærd	Skadevolder var klar over, at handlingen ville medføre skade. I grove tilfælde af forsæt handlede skadevolder med vilje – han ønskede skaden skulle ske.
Grov uagtsomhed	Skadevolder burde ved nærmere omtanke have forudset, at det var overvejende sandsynligt , at hans handling ville medføre skade Adfærden afviger fra den almindelige adfærdsnorm og indebærer indlysende fare for, at der vil ske skade.
Simpel uagtsomhed	Skadevolder burde ved nærmere omtanke have forudset, at det var rimeligt sandsynligt , at hans handling ville medføre skade. Adfærden afviger fra den almindelige adfærdsnorm, men indebærer ikke indlysende fare for, at der vil ske skade.
Hændelighed	Skadevolder kunne på ingen måde have forudset eller undgået at gøre skade, uanset hvor "bonus pater-fornuftig" og agtpågivende han end måtte have været. Her er ikke culpaansvar.

Fig. 6.2 De forskellige grader af culpa.

Ved bedømmelsen af om der er påregnelighed, er det afgørende at se på, om skadevolderen ved sin handling har forøget risikoen for skadens indtræden. I ovennævnte dom fandt landsretten, at det var påregneligt at skade kunne indtræde, idet der var en vis risiko for skade, når konfettirøret blev affyret mod nogen.

Sammenfattede skal alle 4 erstatningsbetingelser være opfyldt, hvis skadevolder skal betale erstatning til skadelidte.

Fig. 6.3 Alle 4 erstatningsbetingelser skal være opfyldt for at udløse erstatning til skadelidte.

Ligheder og forskelle mellem det lovbestemte og det ulovbestemte produktansvar

	Produktansvar iht. Produktansvarslov (PAL)	Produktansvar skabt af retspraksis
Reglerne	Gælder i hele EU. Produktansvarsloven i DK er udarbejdet på baggrund af et EU-direktiv. Loven kan ikke fraviges til skade for skadelidte, PAL § 12 (beskyttelsespræceptiv).	Gælder kun i DK. Reglerne er udviklet af retspraksis gennem mange år, på baggrund af reglerne om erstatning uden for kontrakt. Reglerne gælder ved siden af PAL, jf. § 13.
Skaden	Defekt produkt som forvolder skade, jf. § 1. Personskade, tab af forsørger og forbrugerskade, men ikke skade på selve det defekte produkt eller erhvervsting, jf. § 2.	Defekt produkt som forvolder skade. Produktet har farlige egenskaber Alle typer skader, herunder personer og ting, og også erhvervstingskader, men ikke skade på selve det defekte produkt.
Producenten (P)		
Producenten(P)	Den der fremstiller et færdigt produkt, et delprodukt eller råvare eller indsamler af naturprodukt, jf. § 4, stk. 1. Den der anbringer sit navn på produktet og udgiver sig som P, jf. § 4, stk. 1. Den der indfører produktet til EU mhp. videre salg, leasing eller udlejning, jf. § 4, stk. 2.	Den som har produceret produktet.
P's ansvar	P er objektivt ansvarlig for den skade det defekte produkt forvolder, jf. § 6, stk. 1. Ansvarsfrihedsgrunde efter PAL (ej ansvar): <ul style="list-style-type: none"> • Hvis defekten ikke var til stede da produktet blev bragt i omsætning, § 7, stk. 2. • Hvis P ikke har bragt produktet i omsætning, § 7, stk. 1, nr. 1. • Hvis produktet ikke er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning som led i erhvervsvirksomhed, § 7, stk. 1, nr. 2. • Hvis defekten skyldes, at produktet skulle overholde ufravigelige forskrifter fra offentlig myndighed, § 7, stk. 1, nr. 3. • Hvis den teknologiske udvikling/viden ikke på udgivningstidspunktet kunne opdage effekten, § 7, stk. 1, nr. 4. • Hvis produktet indgår i et andet produkt og sidstnævnte er årsagen til defekten, § 7, stk. 3. 	Streng culpavurdering/objektiveret culpaansvar. P er ansvarlig hvis defekten kunne eller burde have været undgået. P kan efter en culpavurdering være ansvarlig for defekten pga. manglende test af produktet inden salg, forkerte oplysninger om produktets anvendelse, anvendelse af dårlige råvarer mv. Der kan også være tale om konstruktionsfejl, instruktionsfejl, fx upræcis vejledning og brugsanvisning eller fabriktionsfejl, fx et antal biler i en produktionsserie, hvor speederen sætter sig fast.
Hæftelse	Producenten Ved flere ansvarlige: Solidarisk hæftelse § 11, stk. 1. Ansvarlet fordeles under hensyntagen til årsagen til defekten, den enkelte P's kontrolmuligheder af produktet, ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt, § 11, stk. 2. Denne afvejning/vurdering kan undgås, hvis der er lavet en aftale om ansvarsfordeling mellem parterne.	Producenten, men et senere led i omsætningskæden hæfter også. Skadelidte har frit valg mellem flere solidarisk hæftende. Skadelidte kan således gå direkte til producenten, selvom han har handlet med et mellemlid.

Ligheder og forskelle mellem det lovbestemte og det ulovbestemte produktansvar

	Produktansvar iht. Produktansvarslov (PAL)	Produktansvar skabt af retspraksis
Bevisbyrde	Skadelidte.	Ofte culpa med omvendt bevisbyrde. P er ansvarlig, medmindre han kan godtgøre, at han ikke er ansvarlig for defekten.
Sagsanlæg	Skadelidte kan rejse krav direkte overfor P, selvom produktet er købt hos en mellemhandler.	Skadelidte kan rejse krav direkte overfor P, selvom produktet er købt hos en mellemhandler.
Mellemandler (M)		
Mellemandler(M)	Den som erhvervsmæssigt bringer produktet i omsætning uden at være producent eller slutbruger, jf. § 4, stk. 3.	Mellemed mellem P og slutbruger.
M's ansvar	M skal selvstændigt svare erstatning over for skadelidte og senere mellemhandlere, medmindre M kan godtgøre, at skaden ikke skyldes dennes fejl eller forsømmelse, jf. § 10.	M er ansvarlig for egne fejl, culpavurdering, fx forkert opbevaring af produktet, fejlagtig information om produktet til kunden.
Bevisbyrde	Skadelidte.	Ofte omvendt bevisbyrde, dvs. M er ansvarlig, medmindre han kan godtgøre, at han ikke er ansvarlig for defekten.
Hæftelse	M hæfter umiddelbart over for skadelidte og senere mellemhandlere i omsætningskæden for ansvar for produktskader omfattet af § 2, i det omfang skaden skyldes fejl eller forsømmelse begået af P eller tidligere mellemhandlere i omsætningskæden, jf. § 10a. Ved flere ansvarlige: solidarisk hæftelse § 11, stk. 1. Ansvar fordeles under hensyntagen til årsagen til defekten, den enkelte P's kontrolmuligheder af produktet, ansvarsforsikringer og omstændighederne i øvrigt, jf. § 11, stk. 2. Denne afvejning/vurdering kan undgås, hvis der er lavet en aftale om ansvarsfordeling mellem parterne.	Hæfter (uanset egen culpa) solidarisk med P og tidligere mellemhandlers fejl.
Generelle emner		
Regres	Ved flere ansvarlige: Hvis P eller M har betalt erstatning til skadelidte eller en senere mellemhandler, kan de søge regres mod andre led i omsætningskæden. Kravet kan nedsættes eller bortfalde, hvis den regressøgende forsætligt eller uagtsomt har medvirket til skadens indtræden eller forøget dens omfang, jf. § 11, stk. 3.	M har fuld regres mod P, idet P endeligt skal bære erstatningen.

Ligheder og forskelle mellem det lovbestemte og det ulovbestemte produktansvar

	Produktansvar iht. Produktansvarslov (PAL)	Produktansvar skabt af retspraksis
Opgørelse af Erstatningen	<p>Reglerne i erstatningsansvarsloven (EAL) Ved tingsskade: selvrisiko kr. 4.000, jf. § 8. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde som følge af egen skyld, såfremt skadelidte har medvirket til skaden ved uagtsomhed eller forsæt (culpa), jf. § 9.</p>	<p>Reglerne i erstatningsansvarsloven (EAL) Ingen selvrisiko.</p>
Forældelse	<p>Kravet skal være rejst inden 3 år efter at skadelidte har fået eller burde have fået kendskab til skaden eller defekten, § 14, stk. 1. Krav forældes 10 år efter at producenten har bragt det skadevoldende produkt i omsætning, jf. § 14, stk. 2. Personskade forældes efter 30 år, jf. forældelsesloven § 3.</p>	<p>Kravet skal være rejst inden 3 år efter at skadelidte har fået eller burde have fået kendskab til skaden eller defekten. Krav forældes under alle omstændigheder 10 år efter, at producenten har bragt det skadevoldende produkt i omsætning. Personskade forældes efter 30 år, jf. forældelsesloven.</p>

Fig. 6.4 Ligheder og forskelle mellem det lovbestemte og det ulovbestemte produktansvar.

Skadestidspunkt

Stationærtidspunkt

Før stationærtidspunkt

Midlertidige følger:

Tabt arbejdsfortjeneste

Svie og smerte

Helbredsudgifter og andet tab

Efter stationærtidspunkt

Varige følger:

Varigt mén

Erhvervsevnetab

Andet varigt tab

Fig. 6.5 Erstatningstyper der ligger før og efter stationærtidspunktet.

Erstatningstype	Bemærkning	Lovgivning
Tingsskade:		
Totalskade	Tingen kan ikke repareres. SL får tingens værdi erstattet til genanskaffelsesprisen for en tilsvarende ting, eventuelt med fradrag for alder, slitage eller andet, der kan begrunde en lavere nytteværdi. Ved indbo eller personlige genstande sker fradrag for alder, slitage mv. kun hvis nytteværdien er væsentlig nedsat.	FAL §§ 37-38
Delvis skadet	Tingen kan repareres. Reparationsudgifterne erstattes.	
Driftstab	Tab som følge af at produktionen fx har ligget stille i en periode, med deraf følgende tab i omsætning. Erstatningsbeløbet fastsættes ofte skønsmæssigt.	
Personskade:		EAL § 1
A. Midlertidige følger	Før stationærtidspunkt:	
Tabt arbejdsfortjeneste	Erstatning for midlertidig indtægtsnedgang. Skadelidte skal have det samme udbetalt, som han plejer. Tabt arbejdsfortjeneste ydes indtil skadelidte begynder at arbejde igen. I erstatningen fradrages hvad skadelidte modtager som løn under sygdom, dagpenge, forsikringsydelser og lignende.	EAL § 2
Svie og smerte	Godtgørelse for hver dag skadelidte er syg, og frem til det raskmelding (max 390 dage) eller frem til det tidspunkt, hvor varigt mén er endeligt fastsat. Ikke krav om at skadelidte skal være sengeliggende. 175 kr. pr. sygedag (2011).	EAL § 3
Helbredsudgifter og andet tab	Medicin, kiropraktor, fysioterapeut, massør, psykolog mv. Andet tab: fx transport- og flytteudgifter.	EAL § 1, stk. 1
B. Varige følger	Efter stationærtidspunkt:	
Varigt mén	Méngraden fastsættes efter et lægeligt skøn mellem 5 – 120 %. Godtgørelse pr. méngrad 7.660 kr. Særlige tabeller regulerer méngraden, dog max. 918.500 kr (2011).	EAL § 4
Erhvervsevnetab	Udbetales ved varig nedsættelse af evnen til at arbejde. Erhvervsevnetabet skal være 15 % eller derover, og fastsættes efter et lægeligt skøn. Max 8.042.000 kr. (2011).	EAL §§ 5 – 9
Fremtidige helbredsudgifter og andet tab	Éngangsbetalt: beløbet kan højst udgøre den forventede årlige udgift ganget med 10.	EAL § 1a
Andet		
Tort	Godtgørelse for krænkelse af frihed, fred, ære eller person, fx frihedsberøvelse, voldtægt, incest, blufærdighedskrænkelse eller anden kønsfrihedsforbrydelse. Godtgørelsens størrelse afhænger af overgrebets karakter.	EAL § 26
Godtgørelse til efterladte	Den der forsætligt eller ved grov uagtsomhed er skyld i en andens død, kan pålægges at betale godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær.	EAL § 26a
Tab af forsørger	Erstatning for rimelige begravelsesudgifter og til den der har mistet en forsørger.	EAL § 12

Erstatningstype	Bemærkning	Lovgivning
Erstatning til ægtefælle eller samlever	Erstatningsbeløbet udgør 30% af hvad afdøde ville have fået i erstatning for 100% erhvervsevnetab.	EAL § 13
Forsørgertabserstatning til børn	Erstatningsbeløb, der svarer til summen af de børnebidrag, som afdøde kunne have været pålagt på skadestidspunktet iht. lov om børns forsørgelse.	EAL § 14

Fig. 6.6 De forskellige skadestyper.